

Obrazloženje

skraćenog trajanja postupka savjetovanja sa javnošću u postupku izrade Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, za razdoblje od 2021. do 2022. godine

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ured) nadležan je za koordinaciju procesa izrade Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan) i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine, za razdoblje od 2021. do 2022. godine (u daljnjem tekstu: Akcijski plan).

Prijedlozi nacrti dokumenata pripremljeni za javnu raspravu rezultat su aktivnosti Ureda koje sežu daleko izvan okvira njihova formalnog procesa izrade budući je analitička podloga za izradu novog Nacionalnog plana i pripadajućeg Akcijskog plana uključivala široku javnost te posebnu pozornost posvetila sudjelovanju Roma, i to kroz procese koji su uključivali regionalnu i lokalnu razinu, kao i nacionalne aktivnosti.

Naime, proces prikupljanja i analiziranja podataka o provedbi prethodnog akta strateškog planiranja tj. *Nacionalne strategije za uključivanje Roma*, a su koji poslužili kao podloga za izradu novog srednjoročnog akta započeo je vanjskom evaluacijom provedenom 2016. godine te se nastavio do kraja 2020. godine i to najvećim dijelom putem projektnih aktivnosti Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Tako je:

- u okviru projekta „Platforma za uspješnu provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma, uz financijsku pomoć UNICEF- Ureda Hrvatska - Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina održao je četiri tematske fokusirane rasprave s ukupno 68 sudionika na temu prioriteta unutar strateških područja *Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine* i zasebnu raspravu o potrebama i prioritetima žena i djece pripadnika romske nacionalne manjine su ukupno 16 predstavnica romske nacionalne manjine.
- u okviru projekta „Nacionalna platforma za Rome“ financiranog sredstvima Programa unije - Prava, jednakost i pravda (Rights, Equality and Justice Programme) – Ured je posebnu pozornost još jednom pridao javnoj raspravi o prioritetima i ciljevima unutar strateških područja *Nacionalne strategije za uključivanje Roma, za razdoblje od 2013. do 2020. godine*, s naglaskom na perspektivu pripadnika romske nacionalne manjine i dionika uključenih u direktan rad s romskom nacionalnom manjinom. Organizirana je nacionalna javna rasprava na kojoj je sudjelovalo 96 sudionika, a u okviru istog projekta održane su i četiri regionalne rasprave s ukupno 190 sudionika te dvije nacionalne rasprave s ženama i mladim pripadnicima romske nacionalne manjine s ukupno 39 sudionika;
- u okviru projekta „Prikupljanje i praćenje baznih podataka za učinkovitu provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma“ – koji je proveden s krajnjim ciljem uspostave baze podataka za

praćenje uspješnosti provedbe kako postojećeg tako i budućih programskih dokumenata usmjerenih integraciji pripadnika romske nacionalne manjine – Ured je osigurao sveobuhvatnu analitičku podlogu o položaju pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, kao i identifikaciju kratkoročnih i dugoročnih potreba romske zajednice u Republici Hrvatskoj.

Aktivnosti projekta su, između ostalog uključivale, provedbu sveobuhvatnog znanstvenog istraživanja, čiji su ciljevi bili: definiranje polaznih vrijednosti za mjerenje učinka strateškog i pripadajućih provedbenih dokumenata na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini; identifikacija glavnih problema romskog stanovništva; definiranje potreba romskih zajednica, kao i prepreka uključivanju romske nacionalne manjine na lokalnoj, odnosno regionalnoj i nacionalnoj razini. Provedeno istraživanje, uključivalo je dvije ključne faze: (1) predistraživanje tj. mapiranje koje je uključivalo i opise identificiranih zajednica; te 2) glavno istraživanje. Predistraživanje tj. mapiranje s ciljem utvrđivanja veličine romske populacije i opisa zajednica (lokaliteta), provedeno je na 134 lokaliteta u 15 županija Republike Hrvatske, u kojima prema procjeni ukupno živi 24.524 pripadnika romske nacionalne manjine. Glavno istraživanje podijeljeno u dvije faze: 1) kvantitativnu i 2) kvalitativnu, provedeno je na uzorku lokaliteta unutar 12 županija Republike Hrvatske, na kojima živi 30 ili više pripadnika romske nacionalne manjine koji se i deklariraju kao pripadnici romske nacionalne manjine. Anketnim su istraživanjem prikupljeni podaci o 4758 članova romskih kućanstava – tj. 21,2% istraživane populacije pripadnika romske nacionalne manjine, odnosno 1550 kućanstava ili 37,5% evidentiranih kućanstava u predistraživanju; Kvalitativno istraživanje provedeno je s ukupno 281 osobom (od čega sa 67 osoba tzv. ključnih romskih figura te 214 predstavnika relevantnih institucija na nacionalnoj i regionalnoj te lokalnoj razini (ukupno: 141 sudionik dubinskih intervjua i 73 sudionika fokus grupa).

Rezultati istraživanja, uključujući preporuke istraživača o kratkoročnim i dugoročnim prioritetima, prezentirane su i raspravljane na nacionalnoj konferenciji s ukupno 138 sudionika i 5 regionalnih fokus grupa u kojima je ukupno sudjelovalo 162 sudionika iz redova pripadnika romske nacionalne manjine, predstavnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, predstavnici lokalnih i regionalnih organizacija civilnog društva te predstavnici središnjih tijela državne uprave kao i predstavnici organizacija civilnog društva s nacionalnim dosegom i predstavnici akademske zajednice. Rezultati istraživanja javno su objavljeni i dostupni na stranicama Ureda (Klasnić, K., Kunac, S., Lalić, S. (2018.): **Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: istraživanje baznih podataka**. Centar za mirovne studije, Zagreb.)

U konzultativnim je aktivnostima Ureda tijekom provedbe ukupnih aktivnosti prethodno spomenutih projekata na temu kratkoročnih i dugoročnih prioriteta u odnosu na pripadnike romske nacionalne manjine - ukupno sudjelovalo 613 sudionika iz svih segmenata hrvatskog društva. Kada se navedenom broju sudionika pribroji broj osoba koje su sudjelovale u istraživanju baznih podataka – tada se na temu potreba i prioriteta romske nacionalne manjine, od 2016. godine do trenutka pokretanja formalnog postupka izrade Nacionalnog plana za uključivanje Roma, Ured konzultirao s više od 5000 osoba.

Povrh navedenog, u okviru projekta financiranog sredstvima Europskog socijalnog fonda „Ispunjavanje preduvjeta za učinkovite politike usmjerene nacionalnim manjinama, faza I – Uključivanje Roma, a nastavno na ranije spomenuto istraživanje baznih podataka, Ured je ugovorio izradu dodatnih analiza s krajnjim ciljem stvaranja sveobuhvatne i regionalno osjetljive analitičke podloge za izradu novog Nacionalnog programa za uključivanje Roma. Nalazi dodatnih tematskih analiza objavljeni su u publikacijama:

1. Klasnić, K., Kunac, S., Rodik, P. (2020.): **Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: žene, mladi i djeca**. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Zagreb.

2. Rašić, N., Lucić, D., Galić, B., Karajić, N. (2020.): **Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: identitet, socijalna distanca i iskustvo diskriminacije**. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Zagreb.
3. Potočnik, D., Maslić Seršić, D., Karajić, N. (2020.): **Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: obrazovanje i zapošljavanje**. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Zagreb.
4. Milas, G., Martinović Klarić, I. (2020.): **Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: zdravstvena zaštita i socijalna skrb**. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Zagreb.
5. Lucić, D., Vukić, J., Marčetić, I. (2020.): **Uključivanje Roma u hrvatsko društvo: prostorno uređenje, stanovanje i zaštita okoliša**. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. Zagreb.

Sve publikacije dostupne su na stranicama Ureda, a nalazi tematskih analiza su dodatno prokomentirani i diskutirani na javnim predstavljanjima održanim u virtualnom formatu, od listopada do prosinca 2020. godine, **kao dio neformalnih oblika savjetovanja s javnošću u izradi novih dokumenata**, u skladu Strategijom savjetovanja Nacionalnog plana za uključivanje Roma i pripadajućeg Akcijskog plana (<https://pravamanjina.gov.hr/UserDocsImages/NPUR%202021-2027/Strategija%20savjetovanja.pdf>). U predavljanju rezultata i njihovom diskutiranju **sudjelovalo je ukupno 707 sudionika**.

Konačno, s ciljem izrade Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine **formirana je Radna skupina od 46 članova i 43 zamjene članova**, iz redova predstavnika tijela državne uprave, predstavnika romske nacionalne manjine, organizacija civilnog društva, akademske zajednice, pučkog pravobranitelja te posebnih pravobranitelja (za djecu, osobe s invaliditetom, ravnopravnost spolova). Također, osnovane su i dvije uže radne skupine: za područje prevencije antiromskog rasizma i diskriminacije te za područje suzbijanja siromaštva i socijalne isključenosti te osnaživanja građanske participacije Roma. Održana su ukupno tri sastanka Radne skupine i po dva sastanka užih radnih skupina. Sadržaj i tijek rada radnih skupina, kao i sve odluke povezane s radom radnih skupina uključujući zapisnike i zaključke istih, dostupni su na službenim stranicama Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina (<https://ljudskaprava.gov.hr/>).

U skladu s navedenim Ured je mišljenja kako je u periodu koje je prethodilo formalnom pokretanju postupka izrade Nacrta prijedloga Nacionalnog plana i Nacrta prijedloga Akcijskog plana kao i tijekom formalnog postupka izrade istih dokumenata, ostvarena iznimna razina uključivanja i uvažavanja prijedloga i komentara svih ključnih dionika od predstavnika tijela državne uprave, predstavnika jedinica lokalne i područne samouprave, vijeća i predstavnika romske nacionalne manjine, civilnog društva, akademske zajednice te ostalih dionika poput Ureda pučke pravobraniteljice i posebnih pravobraniteljica ili stručnjaka u javnim službama te se postupak javnog savjetovanja za Nacrt prijedloga Nacionalnog plana i Nacrt prijedloga Akcijskog plana može provesti u skraćenom trajanju, odnosno u trajanju od 15 dana.